

**TYÖELÄMÄ- JA TASA-
ARVOVALIOKUNNAN LAUSUNTO
8/2005 vp**

**Valtioneuvoston selvitys Suomen puheenjohta-
jakauden alustavasta asialista-arviosta**

Suurelle valiokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Suuri valiokunta on 7 päivänä syyskuuta 2005 lähettänyt Suomen EU-puheenjohtajakauden lähtökohtia koskevan jatkokirjelmän 1. VNK 2.9.2005 asiassa E 19/2005 vp valtioneuvoston selvitys Suomen puheenjohtajakauden alustavasta asialista-arviosta työelämä- ja tasa-arvovaliokunnalle mahdollisia toimenpiteitä varten.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- johtaja Matti Salmenperä, työministeriö
- neuvotteleva virkamies Leila Mélar, sosiaali- ja terveysministeriö.

VALTIONEUVOSTON SELVITYS

Kirjelmässään valtioneuvosto linjaa Suomen yleiset lähtökohdat puheenjohtajuuskaudellemme.

Valtioneuvosto katsoo, että unionin tulee entistä selvemmin keskittyä sellaisiin toimiin, jotka tuottavat lisäarvoa eli joissa sen toiminta on selvästi kannattavampaa kuin jäsenvaltioiden toiminta erikseen. Tämä lisäarvo voi liittyä mm. taloudelliseen hyötyyn, työllisyyteen, ihmisten tai elinympäristön hyvinvointiin, turvallisuuteen tai vaikutusvallan lisääntymiseen.

Erityisinä painopisteinä valtioneuvosto nostaa esille Euroopan menestymisen globaalissa kilpailussa ja tähän liittyen Lissabonin strategian toimeenpanon. Suomi pyrkii vahvistamaan unionille tärkeää monenkeskeistä järjestelmää sekä YK:ta, jonka kokonaisvaltaista uudistamista jatketaan. EU:n tulee ajaa aktiivista kehityspoliittikkaa, jolla parannetaan kehitysyhteistyön vaikuttavuutta ja varmistetaan YK:n vuosituhattavoitteiden saavuttaminen.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Valiokunta pitää yleisesti ottaen valtioneuvoston lähtökohtia puheenjohtajuuskaudelle kannan-

tettavina. Valiokunta korostaa erityisesti globalisaation sosiaalista ulottuvuutta ja toimenpiteitä, joilla parannetaan Euroopan mahdollisuuksia

menestyä globaalissa kilpailussa. Tasapainoinen globalisaatio ja järkevä kansainvälinen työnjako edellyttävät, että Euroopan kilpailukyky rakennetaan laadun, innovaatioiden ja osaamisen pohjalle. Erityinen merkitys on sillä, miten innovaatioiden edistämässä ja hyödyntämisessä onnistutaan.

Valtioneuvosto toteaa, että Suomen puheenjohtajuuskaudella painotetaan laaja-alaista innovaatiopolitiikkaa, jonka elementtejä ovat tutkimus, teknologia, koulutus ja rahoitus. Valiokunta yhtyy siihen, että nämä elementit ovat keskeisiä luotaessa kasvualustaa innovaatioille. Ne eivät kuitenkaan riitä, vaan niiden ohella tarvitaan työelämää, jonka rakenteet ja olosuhteet tukevat innovaatioiden syntymistä ja hyödyntämistä.

Suurin osa kilpailukykyä synnyttävistä innovaatioista on prosessi- ja tuoteinnovaatioita, jotka perustuvat asiakkaiden ongelmien tunnistamiseen ja omien työprosessien hallintaan. Tämän "lähituntuman" ja työelämän laadun merkitys innovaatiojärjestelmälle on keskeinen.

Valiokunta korostaa, että osaamiseen ja innovaatioihin perustuva kilpailukyky ei voi rakentua turvattoman työelämän ja epävarman tulevaisuuden varaan. Epävarmuus tulevaisuudesta ja pelko työpaikan menettämisestä eivät ole omiaan vahvistamaan sitoutumista ja motivaatiota, joiden varaan luovuus ja työntekijälähtöiset innovaatiot pitkälti perustuvat. Tästä syystä globaalien kilpailun paineeseen perustuva pyrkimys työvoimakustannusten vähentämiseen on luovuuden kannalta ongelmallinen. Vaikka olosuhteet Euroopassa tältä osin vaihtelevat, on ennakoitavissa, että tämä "luottamusvaje" laajenee koko EU:n ongelmaksi, ellei siihen ajoissa tartuta.

Globalisaation hyötyjen maksimoiminen ja niiden tasapuolinen jakautuminen edellyttävät sitä, että yritystoiminnan intressien ohella tunnustetaan työntekijöiden intressit ja sovitetaan nämä yhteen tasapainoisesti. Tämä vaatii laajaa

vuoropuhelua, turvaverkkojen ylläpitämistä ja määrätietoisia tuotannollisia valintoja. Keskeistä on, että tehokkuutta ja kilpailukykyä haetaan laadusta, innovaatioista ja osaamisesta sekä vältetään luottamusta syövä, työvoiman määrän leikkauksiin ja työn siirtoon perustuvaa kustannuskilpailua. Tällaiseen linjaukseen perustuvan yhteiskuntasopimuksen rakentaminen kolmikanaisesti olisi tasapainoisen globalisaation ja kehitysmaitakin hyödyttävän kansainvälisen työnjaon kannalta ensiarvoisen tärkeää. Sen tulisi olla keskeinen osa EU:n globalisaatiopolitiikkaa.

Lukuisat tutkimukset ja arkielämästä saadut kokemukset todistavat, että työntekijät voivat hyvin työyhteisöissä, joissa naiset ja miehet työskentelevät yhdessä ja mahdollisimman tasa-arvoisina. Erilaisuus rikastuttaa työyhteisöä ja ruokkii luovuutta. Hyvinvointi ja luovuus nostavat puolestaan tuottavuutta. Pyrittäessä tuottavuuden lisäämiseen pitäisikin entistä enemmän kiinnittää huomiota myös tasa-arvopolitiikan tarjoamiin mahdollisuuksiin.

Valiokunta pitää tärkeänä, että Suomen puheenjohtajuuskauden painopisteissä nostetaan työelämän laatu, luovuutta tukeva johtaminen ja tasa-arvon lisääminen innovaatiopolitiikan keskeisiin elementteihin tutkimuksen, teknologian, koulutuksen ja rahoituksen rinnalle.

Lausunto

Lausuntonaan työelämä- ja tasa-arvovaliokunta ilmoittaa,

että valiokunta yhtyy asiassa valtioneuvoston kantaan, mutta katsoo, että työelämän laadun ja työhyvinvoinnin parantaminen, luovuutta tukeva johtaminen ja tasa-arvon lisääminen tulee nostaa puheenjohtajuuskauden painopisteissä innovaatiopolitiikan keskeisiin elementteihin.

Helsingissä 22 päivänä syyskuuta 2005

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Jukka Gustafsson /sd	Markus Mustajärvi /vas
vpj.	Anne Holmlund /kok	Paula Risikko /kok
jäs.	Sari Essayah /kd	Jukka Roos /sd
	Susanna Haapoja /kesk	Tero Rönni /sd
	Roger Jansson /r	Kimmo Tiilikainen /kesk
	Anneli Kiljunen /sd	Jaana Ylä-Mononen /kesk (osittain)
	Esa Lahtela /sd	vjäs. Arto Satonen /kok.
	Rosa Meriläinen /vihr	

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Ritva Bäckström.